

Prioritaire dassenholen in Maasdijk traject Cuijk-Lith

Plan van aanpak

Ton Popelier & Vilmar Dijkstra

2021.12

Rapport van de Zoogdierverseniging
In opdracht van waterschap Aa en Maas

Prioritaire dassenholen in Maasdijk traject Cuijk-Lith

Auteur(s):	Ton Popelier & Vilmar Dijkstra
Omslagfoto:	Ton Popelier
Datum uitgave:	28 juni 2021
Status:	Definitief (1.0)
Rapport nr.:	2021.12
Projectnummer:	2021. 048H
Productie:	Zoogdiervereniging Toernooiveld 1 6525 ED Nijmegen Postbus 6531 6503 GA Nijmegen 024 7410500 secretariaat@zoogdiervereniging.nl www.zoogdiervereniging.nl
Oprachtgever:	Waterschap Aa en Maas

Dit rapport kan geciteerd worden als:

Popelier, T. & V. Dijkstra, 2021. Prioritaire dassenholen in Maasdijk traject Cuijk-Lith. Plan van aanpak. Rapport 2021.12. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

De Zoogdiervereniging is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de Zoogdiervereniging; opdrachtgever vrijwaart de Zoogdiervereniging voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Niets uit dit rapport mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de Zoogdiervereniging, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUD

1	INLEIDING.....	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	DOELSTELLING	4
1.3	LEESWIJZER	4
2	WATERSCHAPSWET EN WET NATUURBESCHERMING	5
2.1	BEPALINGEN VANUIT WATERSCHAPSWET	5
2.2	DE WET NATUURBESCHERMING.....	5
2.3	BEOOGDE HANDELINGEN GERELATEERD AAN WATERSCHAPSWET EN WET NATUURBESCHERMING	6
3	ONDERBOUWING ONTHEFFINGSAANVRAAG	7
3.1	VRAGEN EN CRITERIA	7
3.2	OPHEFFEN RISICOVOLLE SITUATIES	7
3.3	AFSTEMMING MET DAS & BOOM EN DASSENWERK GROEP BRABANT	8
3.4	ECOLOGISCHE BEGELEIDING	8
4	PRIORITAIRE DASSENBURCHTEN.....	9
4.1	ALGEMEEN	9
4.2	MEGEN KAPEL/MEGEN DIJK	9
4.3	HAREN TV-TOREN.....	10
4.4	HUIS TE DIEDEN	11
4.5	KEENTSEWEG	12
4.6	LAGE WIJTH	13
4.7	VAN SASSE.....	14
4.8	DE CORK.....	15
4.9	GANZENORGEL	16
4.10	LOMMERSTRAAT WEST	17
4.11	LOMMERSTRAAT OOST	18
4.12	KEERSLUIJ SMALS.....	19
4.13	EVERDINEWEERD	20
5	LITERATUURLIJST	22
6	VERSIEBEHEER	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap Aa en Maas (WSAM) is in het traject Cuijk – Lith bezig met de voorbereidingen om de primaire waterkering (Maasdijk) te verbeteren, zodat deze toekomstbestendig is door deze aan de nieuwste eisen te laten voldoen. In de praktijk komt dit veelal neer op verhoging en/of verbreding van de bestaande dijk. De werkzaamheden van het deeltraject Ravenstein-Lith zullen in 2023 starten, het deelproject Cuijk-Ravenstein zal in 2025 worden opgestart.

In het te verbeteren dijktracé bevinden zich op meerdere plaatsen dassenburchten en -holen. WSAM is verantwoordelijk voor het behoud en de veiligheid van de waterkering. Binnen haar maatschappelijke verantwoordelijkheid ziet het Waterschap zich genoodzaakt om over te gaan tot het opheffen en ontmantelen van deze risicovolle dassenholen en om alternatieve behuizing voor de dassen te creëren. Deze handelingen vallen onder het regime van de Wet Natuurbescherming 2017 en dienen ter beoordeling en accordering voorgelegd te worden aan de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN).

WSAM heeft de Zoogdierverseniging (ZV) ingeschakeld om de risicovolle situaties in kaart te brengen en adviezen uit te brengen over de opheffing van de burchten en het aanleggen van alternatieve locaties. Daarvoor heeft de ZV samenwerking gezocht met Ton Popelier van AP Natuuradvies en Begeleiding.

1.2 Doelstelling

Dit project heeft tot doel om WSAM handelingsperspectief te bieden om de dassenholen die zich op risicovolle locaties in de Maasdijk bevinden, te verwijderen. Dit handelingsperspectief is dusdanig vormgegeven dat zowel de waterveiligheid is gebaat als recht wordt gedaan aan de Wet Natuurbescherming. Bij de aangedragen oplossingen is het uitgangspunt dat de dassen binnen hun huidige territorium een alternatieve burchtlocatie wordt aangeboden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt informatie gegeven over de Waterschapswet en de Wet Natuurbescherming. Hoofdstuk 3 behandelt de ontheffingsaanvraag en enkele randvoorwaarden. In hoofdstuk 4 worden per paragraaf de verschillende prioritaire dassenlocaties behandeld.

NB: Er is voor gekozen om de paragrafen in hoofdstuk 4 regelmatig bij te gaan stellen met actuele informatie. Dit kan het gevolg zijn van nieuwe ontwikkelingen of gewijzigde inzichten. Een dassenpopulatie is dynamisch, waardoor eerder vastgestelde omstandigheden tussentijds kunnen wijzigen, hetgeen een bijstelling van de plannen tot gevolg kan hebben.

Deze benadering maakt dat dit rapport beschouwd moet worden als een “levend document”.

2 Waterschapswet en Wet Natuurbescherming

2.1 Bepalingen vanuit Waterschapswet

WSAM is gebonden aan de regelgeving, zoals vastgelegd in de Waterschapswet (art. 59 en 78) en nader uitgewerkt in de Keur Waterschap Aa en Maas 2015.

In de Keur zijn bepalingen weergegeven voor primaire en regionale waterkeringen, inclusief de bijbehorende beschermingszones A en B. Dit is nader uitgewerkt in de Legger Waterkeringen Waterschap Aa en Maas:

De beschermingszone A voor primaire waterkeringen is aan weerszijden van de waterkering 30 meter, gemeten vanaf de teen. Deze zone is voornamelijk van belang voor de stabiliteit van de waterkering. Voorkomen moet worden dat activiteiten leiden tot het “onderuitgaan” of afschuiven van de waterkering.

De beschermingszone B is aan de binnenzijde van de waterkering 20 meter, gemeten vanaf beschermingszone A. Aan de buitenzijde varieert beschermingszone B tussen 0 meter (waar de Maas direct tegen de dijk aan ligt) en 242 meter; op de meeste locaties is deze ca. 70 meter breed. Deze zone is voornamelijk van belang voor het tegengaan van piping (het wegstromen van zanddeeltjes onder de dijk als gevolg van de grote waterdruk tijdens periodes van hoog water). Dit wordt voorkomen door de van nature meestal aanwezige afdichtende (klei)lagen binnen- en buitendijks. De regels zijn hier met name gericht op het voorkomen van het aantasten van deze kleilaag.

In de Keur Waterschap Aa en Maas 2015 is een opsomming opgenomen, van handelingen die verboden of vergunning plichtig zijn. Voor beschermingszone A betreft dit o.a. het uitvoeren van ontgravingen (art. 3.4 lid c) en boren of sonderen (art. 3.4 lid d). Voor beschermingszone B betreft dit het plaatsen van bouwwerken, die een afdichtende bodemlaag doorsnijden (art. 3.5 lid a) en ontgravingen (art. 3.5 lid b).

In de regelgeving wordt uitsluitend gesproken over menselijk handelen. Graafoctiviteiten van dieren (zoals dassen) komen niet ter sprake, maar deze hebben hetzelfde ongewenste effect als de hierboven beschreven verboden handelingen.

2.2 De Wet Natuurbescherming

Sinds 2017 is de das en zijn burcht beschermd door de Wet Natuurbescherming. In artikel 3.10 is dit nader uitgewerkt:

Art. 3.10. Het is verboden:

In het wild levende zoogdieren, genoemd in de bijlage, onderdeel A (o.a. das) bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

De vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen van dieren zoals bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen of bij verordening vrijstelling verlenen van een of

meer van de bovengenoemde verboden ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten (o.a. das), dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen van dieren van daarbij aangewezen soorten.

(art. 3.8.5) Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van volgende voorwaarden (a, b en c)

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

b. zij is nodig:

1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;

2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;

3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

2.3 Beoogde handelingen gerelateerd aan Waterschapswet en Wet Natuurbescherming

Het ontmantelen en verwijderen van de dassenholen uit de Maasdijk voldoet aan de hierboven genoemde criteria:

1. De handelingen vinden plaats in het kader van de openbare veiligheid (voorkomen van dijkbeschadigingen en – doorbraken)
2. De Keur Waterschap Aa en Maas en de Legger Waterkeringen (doorvertalingen van de Waterschapswet) bepalen dat binnen de beschermingszones van de dijk géén activiteiten plaats mogen vinden die de afdichtende bodemlaag van het kunstwerk aantasten.

De gunstige staat van instandhouding van de das wordt niet aangetast. Enerzijds omdat er zich op korte afstand, buiten de beschermingszone van de dijk, dassenburchten onaangetast blijven.

Anderzijds omdat het Waterschap er naar streeft om de dieren een alternatieve, veilige, en toekomstbestendige behuizing aan te bieden. De handelingen die in dit rapport worden voorgesteld zijn vaak ontheffingsplichtig vanuit de Wet Natuurbescherming, daarvoor is het noodzakelijk om een ontheffingsaanvraag in te dienen.

3 Onderbouwing ontheffingsaanvraag

3.1 Vragen en criteria

De in te dienen ontheffingsaanvraag moet antwoord geven op diverse vragen.

- Waarom kunnen de individueel te benoemen dassenburchten niet gehandhaafd worden in het te versterken dijktracé?
- Welke alternatieve burchtlocaties wordt de dassen geboden? (zie eveneens hoofdstuk 4)
- Wordt er bij dit alternatief rekening gehouden met voldoende beschikbaar foerageergebied, de afwezigheid van menselijke activiteiten en voldoende afstand tot naburige dassenfamilies?
- Wordt het ontmantelen van de dassenburchten op verantwoorde wijze uitgevoerd, waarbij stressvolle situaties voor de dieren vermeden wordt?
- Vindt het ontmantelen plaats buiten de kwetsbare periode van de das (december t/m juni), wanneer de dieren drachtig zijn, jongen zogen of grootbrengen?
- Vinden de werkzaamheden plaats onder begeleiding van een dassendeskundige? (zie hierna)

De hierboven genoemde alternatieve burchtlocaties moeten bij voorkeur voldoen aan de criteria, die zijn vastgelegd in het Kennisdocument Das van BIJ12:

- Voldoet de alternatieve locatie aan de eisen? (een begroeide grondhoop van de juiste samenstelling, een kunstburcht of een dassenterp)
- Kan de alternatieve locatie blijvend aanwezig zijn?
- Staat de alternatieve locatie buiten invloed van (grond)water?
- Is de alternatieve locatie minimaal een half jaar beschikbaar vóór de ontmanteling van de (risicovolle) dassenburcht?
- Kan worden gegarandeerd dat de alternatieve locatie gedurende de gewenningsperiode vrij blijft van menselijke activiteiten binnen 200 meter?
- Is het beheer en onderhoud van de alternatieve locatie ingericht op de das?

Het Kennisdocument Das heeft een adviserende functie en is niet juridisch bindend. Van bovenstaande criteria kan daarom afgeweken worden als daar (zwaarwegende) redenen voor zijn. Indien dat binnen dit project het geval is, dan wordt dat in de uitwerking van de werkwijze op een bepaalde locatie weergegeven.

3.2 Opheffen risicovolle situaties

In het recente verleden is door WSAM ervaring opgedaan met het wegvangen en elders onderbrengen van dassen uit een risicovolle locatie in de (teen van de) dijk. Gebleken is dat de opgeheven locatie aantrekkingskracht uit bleef oefenen op dassen in de omgeving. Binnen afzienbare tijd was er opnieuw een risicovolle situatie ontstaan (locatie Maasdijk 81, Dieden: binnen 2 jaar hebben zich opnieuw dassen op deze locatie direct aan de teen van de dijk gevestigd). Opnieuw wegvangen en verplaatsen van de dassen wordt daarom door WSAM en de ZV ongewenst geacht. Enerzijds omdat er zich gewoon weer nieuwe dassen gaan vestigen, anderzijds vanwege het forse kostenplaatje. Daarnaast is er bij TBO's steeds minder animo om dassen op te nemen, omdat de populatie groeit en de das zich steeds verder verspreidt.

Mede op advies van de ZV kiest het WSAM daarom voor een andere aanpak. Namelijk om de dieren een alternatieve behuizing aan te bieden binnen hun huidige territorium, op een locatie die geen gevaar oplevert voor de waterkering. Vervolgens zal de risicovolle burcht worden ontmanteld en ontoegankelijk worden gemaakt. Deze aanpak zal als strategie gevolgd worden bij het opheffen van de risicovolle locaties in de Maasdijk. Hierbij wordt benadrukt dat er steeds sprake blijft van maatwerk; elke situatie brengt zijn eigen problematiek met zich mee.

De hier beschreven werkwijze zal overigens niet geheel voorkomen dat dassen in de kering gaan graven. Dassen zullen ook bij de aanwezigheid van goede locaties waar de das een hoofdburcht heeft, blijven graven. De inzet van alternatieve burchtlocaties geeft WSAM handelingsperspectief om snel in te kunnen grijpen als er weer in de kering wordt gegraven, juist omdat de dassen een goed alternatief hebben. Daardoor wordt grote schade aan de kering zoveel als mogelijk voorkomen. Dit betekent wel dat WSAM een goed controlesysteem moet opzetten om nieuwe graverij snel op te sporen en te herstellen (zie ook de aanbevelingen in Dijkstra & Popelier 2021).

3.3 Afstemming met Das & Boom en Dassenwerkgroep Brabant

In voorjaar 2021 werd de voorgestelde aanpak van de behandeling van risicovolle burchten in de Maasdijk besproken met ODBN en Fauna Beheer Eenheid Brabant (FBE). Voor het vervolgtraject werd door deze partijen als voorwaarde gesteld dat de aanpak van de individuele probleemsituaties afgestemd wordt met de belangenorganisaties “Das en Boom” en “Dassenwerkgroep Brabant”. Hieraan zal gedurende het project invulling worden gegeven door de ZV. Inmiddels hebben met genoemde partijen de eerste contacten plaatsgevonden.

3.4 Ecologische begeleiding

Het Kennisdocument Das (par. 3.9) adviseert dat activiteiten zoals het ontmantelen van de risicovolle burchtlocaties en de keuze en de aanleg van de alternatieve burchtlocaties worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van dassen. WAM heeft aangegeven vanwege gebrek aan arbeidscapaciteit gebruik te willen maken van de expertise en ervaring die de ZV kan leveren in de vorm van een deskundige. Voor alle werkzaamheden zal een Ecologisch Werkprotocol worden opgesteld.

4 Prioritaire dassenburchten

4.1 Algemeen

De in onderstaande paragrafen vermelde probleemlocaties zijn vastgesteld door WSAM vanuit gegevens, verkregen van Dassenwerkgroep Brabant, aangevuld met veldinspecties door WSAM met ondersteuning van de ZV. De locaties zijn van west naar oost weergegeven. De nadruk ligt in deze fase op het deeltraject Lith-Ravenstein, waar de eerste dijkversterking (project Meanderende Maas) van start zal gaan. De burchten in het deeltraject Ravenstein-Cuijk zijn eveneens opgenomen, ondanks het gegeven dat de dijkverbetering hier pas in 2025 aanvangt. Nu kan immers al van start worden gegaan met het zoeken en eventueel inrichten en verwerven van potentieel geschikte alternatieve burchtlocaties. Daarnaast acht WSAM hier de risico's dusdanig groot dat ze deze risicovolle situaties zo snel mogelijk wil oplossen.

De locatie Overlangel is niet opgenomen in deze opsomming. De complexe situatie aldaar vraagt om een separate aanpak, los van de overige prioritaire risicoburchten. Voor Overlangel wordt verwezen naar het document "Problematiek Dassenholen Maasdijk Overlangel" (Popelier & Dijkstra 2021).

4.2 Megen Kapel/Megen Dijk

Adres: Maasdijk Megen

Dijk-km: 512/510

Amersfoort-coördinaten: 166.754-425.043 en 166.726-425.252

Figuur 4.1. Ligging van de dassenburchten bij Megen Kapel/Megen Dijk (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

Omschrijving: beide burchten (A en B, figuur 4.1) bevinden zich op het plateau tussen de kruin en de teen van de dijk. Ze zijn wisselend in gebruik bij das en vos. Er is interactie met de buitendijks gelegen burcht (C), die zich op een steilrand bevindt, maar recent grotendeels verdwenen is bij landbouwwerkzaamheden.

Bij de versterking van de Maasdijk kunnen de burchten A en B onmogelijk gehandhaafd worden. Op basis van sporen in het terrein wordt ingeschat dat de dijk op meerdere plaatsen geperforeerd is.

Voorgestelde aanpak: ontmantelen van burchten A en B, met daaraan voorafgaand, het inrichten van een nieuwe, volwaardige burchtlocatie. Afhankelijk van het dijkontwerp zou het mogelijk kunnen zijn om binnendijks een alternatieve burchtlocatie aan te leggen, ter hoogte van een uitstulping (E) van de dijktaalud (dijknummer A512). Ongeacht wat de keuze wordt, dient de alternatieve burchtlocatie ingericht te zijn vóór wordt overgegaan tot het ontmantelen van de burchten. Deze locatie moet dan van de rest van de kering worden afgeschermd met gaas of damwand om ongewenste graverij in de kering te voorkomen.

Project Meanderende Maas heeft de intentie een hoogwatervluchtplaats (HVP) aan te leggen op de locatie van burcht C. Het is raadzaam om aan te haken bij dit initiatief en de HVP deels in te richten als alternatieve burchtlocatie (20 bij 30 meter, 5 meter boven grondwaterniveau). Noordelijk van de Hoogduinsestraat bevindt zich een natuurlijke, smalle rug (D), die eigendom is van Natuurmonumenten (NM, perceel 59). Geadviseerd wordt om te onderzoeken of het inrichten van de HVP op deze plaats mogelijk zou zijn, aangezien de hogere ligging kostenbesparend zou kunnen zijn ten opzichte van de beoogde HVP bij C.

Status d.d.: 25-06-2021 heeft overleg met Lianne Schröder (NM) plaatsgevonden. Zij heeft het voorstel in het overleg Meanderende Maas d.d. 18-06-2021 ingebracht. Concrete besluiten over HVP's worden pas genomen in het Definitief Ontwerp van Meanderende Maas.

4.3 Haren TV-toren

Adres: Maasdijk, Haren

Dijk-km: 461

Amersfoort-coördinaten: 169.308-424.640

Omschrijving: kleine bijburcht met 3 holen (A, figuur 4.2) aan de voet van de TV-toren. De bijburcht is een groot gedeelte van de afgelopen 12 maanden niet in gebruik geweest. Het is voor de hand liggend dat de dassen zich teruggetrokken hebben op de hoofdburcht op 200 meter afstand (B) die geen risico voor de Maasdijk vormt.

Voorgestelde aanpak: ontmantelen van de bijburcht in de periode juli t/m november, wanneer is vastgesteld dat de bijburcht niet opnieuw in gebruik is genomen. Het WSAM overweegt om ook een alternatieve burchtlocatie aan te leggen op haar terrein van de visvijvers in Haren (C). Aangezien er waarschijnlijk geen sprake is van het ontmantelen van een actieve burcht, zou hier volstaan kunnen worden met een kleine terp (10x20 meter, 3 meter boven de grondwaterstand). Gezien het drukke gebruik van de visvijvers door onder andere vissers, zou locatie C het meest praktisch zijn (het verst verwijderd van de vijvers en, mits begroeid met doornig gewas, niet in gebruik bij recreanten). WSAM

overweegt om de visvijvers af te stoten. In dat geval zal een alternatieve locatie voor een terp bedacht moeten worden.

Status d.d.: 17-06-2021, nog geen actie ondernomen.

Figuur 4.2. Ligging van de dassenburchten bij Haren TV-toren (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

4.4 Huis te Dieden

Adres : Maasdijk 81, Dieden
 Dijk-km : 444
 Amersfoort-coördinaten : 169.520-426.075

Omschrijving: Na het verhuizen van de dassenfamilie en de ontmanteling van de burcht in februari 2019, hebben zich snel nieuwe dassen op de locatie gevestigd. Er zijn momenteel twee burchten aanwezig: aan de teen van de dijk in een zandberg (A, figuur 4.3) en verderop op het terrein onder een stapel stalroosters (B). De burcht onder de stalroosters vormt vooralsnog geen bedreiging voor de dijk, aangezien de afstand tot beschermingszone A/B ca. 50 meter bedraagt.

Voorgestelde aanpak: de burcht in de zandhoop (A) dient ontmanteld te worden. Er is geen enkele duidelijkheid of de hollen doorlopen onder de betonplaat van de kuil of terugslaan in de dijk. De dassen die hier huizen, behoren ongetwijfeld tot dezelfde familie als de dassen onder de stalroosters. Er lopen namelijk dikke wissels tussen beide burchten. Door met geurstoffen (nog nader te bepalen welke), de dassen uit locatie A te verjagen, zullen de dieren zich (tijdelijk?) terugtrekken in de burcht onder de stalroosters. Als dat het geval is, kan locatie A ontmanteld worden. Om dit vast te kunnen stellen wordt er gebruik gemaakt van cameravallen. Mocht dit niet het geval zijn, dan moet worden overgegaan tot het inrasteren van deze burcht met gebruikmaken van terugslagpoortjes (zie ook Popelier & Dijkstra 2021, pagina 8).

Figuur 4.3. Ligging van de dassenburchten bij Huis te Dieden (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

Voor de aanleg van een alternatieve burchtlocatie is in de huidige situatie geen grond beschikbaar in de directe omgeving. WSAM is op zoek naar geschikte locaties. . Na de aanleg van een alternatieve burchtlocatie van voldoende grootte kan worden overgegaan tot het ontmantelen van de burcht onder de stalroosters.

Status d.d.: 17-06-2021, geen bijzonderheden te melden.

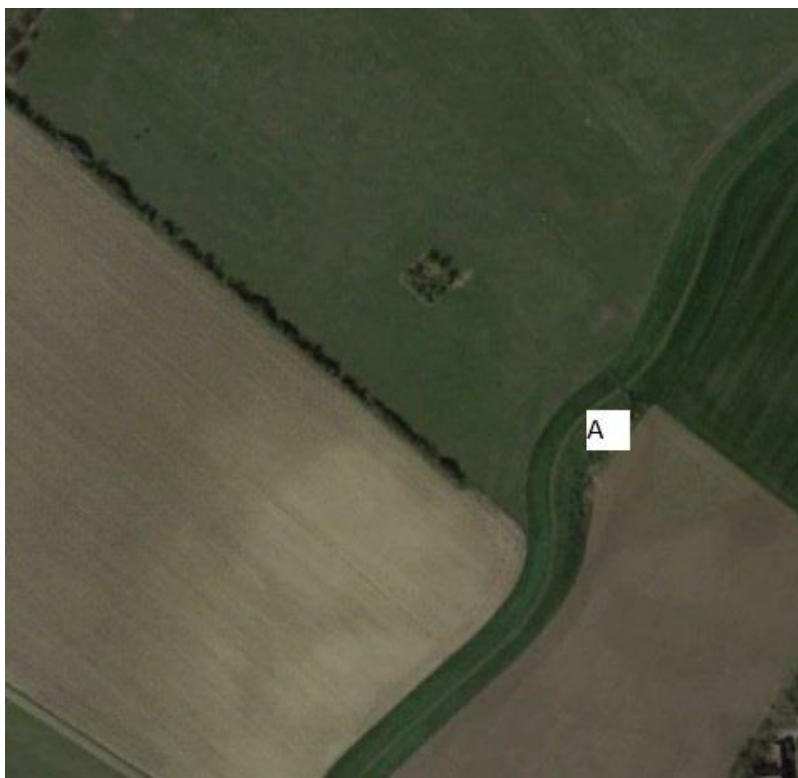
4.5 Keentseweg

Adres: Keentseweg, Keent

Dijk-km: D41

Amersfoort-coördinaten: 175.820-420.955

Omschrijving: Grote burcht in de Maasdijk (A, figuur 4.4), die al jaren gedoogd wordt. Uit mondelinge informatie lijkt dat er in het verleden met “Das en Boom” overleg is gevoerd over het gewenste beheer. Momenteel wordt uitgezocht wat hiervan op papier is gezet. Er is gaas ingegraven en het door dassen te gebruiken deel is afgebakend met betonnen paaltjes.

Figuur 4.4. Ligging van de dassenburcht bij Keent (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

Voorgestelde aanpak: burcht met rust laten, zolang er uit de wekelijkse controles geen signalen komen dat er gegraven wordt buiten het afgebakende deel van de dijk. Omdat er onzekerheden bestaan over hoe het gaas exact is ingegraven, is het te overwegen om bijvoorbeeld met behulp van grondradar te proberen in beeld te brengen hoe de situatie rond de dassenholen nu is. Indien nodig dan zou dit eens in het jaar of eens in de twee jaar met grondradar gemonitord kunnen worden. Daarnaast wordt geadviseerd de huidige situatie nog eens op waterveiligheid te beoordelen.

Status d.d.: 17-06-2021, geen bijzonderheden te melden.

4.6 Lage Wijth

Adres: Mars en Wijthdijk (ongenummerd), Grave

Dijk-km: 292

Amersfoort-coördinaten: 178.034-420.149

Figuur 4.5. Ligging van de dassenburcht bij Lage Wijth (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

Omschrijving: oude, uitgebreide en druk belopen burcht (A, figuur 4.5) tussen de Maasdijk en een melkveebedrijf. De Burcht bevindt zich binnen beschermingszone A/B.

Voorgestelde aanpak: afhankelijk van het ontwerp van de verbeterde Maasdijk. Indien de burcht uit veiligheidsredenen niet gehandhaafd kan worden, dan kan overwogen worden om een uitwijk te realiseren naar de westelijk gelegen kwelkade (B). De indruk bestaat dat hier al eerder dassen gehuisd hebben. Overigens zal de functie als kwelkade in de toekomst komen te vervallen als er alternatieve maatregelen tegen piping worden genomen. Onderzocht dient te worden of deze locatie past binnen het toekomstig dijkontwerp.

Status d.d.: 17-06-2021, nog geen verdere actie ondernomen.

4.7 Van Sasse

Adres: Wijthdijk, Grave

Dijk-km: 286

Amersfoort-coördinaten: 178.575-420.095

Omschrijving: actieve burcht (A, figuur 4.6), die zich uitstrekt over een groot deel van een oude Maasheg, die haaks op de Maasdijk staat. De meest westelijke hollen liggen binnen beschermingszone A/B van de Maasdijk.

Voorgestelde aanpak: afhankelijk van het ontwerp van de verbeterde Maasdijk dienen de risicovolle hollen ontmanteld te worden en de rest van de burcht d.m.v. damwand of gaas afgeschermd te worden van de Maasdijk.

Status d.d.: 17-06-2021, nog geen verdere actie ondernomen. Mogelijk kan worden aangesloten bij het project Herinrichting Raam.

Figuur 4.6. Ligging van de dassenburcht bij van Sasse (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

4.8 De Cork

Adres: Gassel

Dijk-km: 234

Amersfoort-coördinaten: 182.496-417.985

Omschrijving: moeilijk te benaderen burcht (A, figuur 4.7), die zich bevindt in een volgroeide Maasheg, parallel aan de Maasdijk. De holen liggen binnen de beschermingszone A/B.

Voorgestelde aanpak: afhankelijk van het ontwerp van de verbeterde Maasdijk. Indien de burcht niet gehandhaafd kan worden, dient overwogen te worden om een alternatieve burchtlocatie aan te bieden op een van de naastliggende percelen (B en C), die eigendom zijn van Brabants Landschap (BL).

Status d.d. : 17-06-2021: navraag opgestart bij BL, Martijn Fliervoet (BL) verwijst naar Vivian Maas. Er zal op korte termijn met Vivian Maas contact worden opgenomen.

Figuur 4.7. Ligging van de dassenburcht bij de Cork (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

4.9 Ganzenorgel

Adres: Lommerstraat 6, Gassel

Dijk-km: 227

Amersfoort-coördinaten: 183.188-418.095

Omschrijving: Grote, actieve burcht (A, figuur 4.8) met vele holen, die binnen het hele bosvak verspreid liggen. De teen van de dijk loopt dwars door het bosvak. De gehele burcht ligt binnen beschermingszone A/B.

Voorgestelde aanpak: Overwogen kan worden om de burcht deels te ontmantelen, en op de teen van de dijk damwand of gaas aan te brengen. Het uitvoeren van deze werkzaamheden zal ongetwijfeld de dassen verstoren en (tijdelijk) verjagen. Om te voorkomen dat de dieren zich op een andere, ongewenste, plek vestigen, wordt geadviseerd om een alternatieve burchtlocatie aan te leggen op korte afstand van de burcht. Het zoekgebied hiervoor ligt op een hoge rand langs de Kraaijenbergse Plassen (B en C). Dit terrein is eigendom van BL.

Figuur 4.8. Ligging van de dassenburcht bij Ganzenorgel (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

Status d.d.: 25-06-2021 overleg opgestart met BL. Op korte termijn zal een veldbezoek met terreinbeheerder Gijs Looijen worden ingepland.

Volgens informatie van Dassenwerkgroep Brabant zal de Lommerstraat verhard gaan worden, waarna de weg ingerasterd wordt en tunnels worden aangelegd. Het is aan te raden om de alternatieve burchtlocatie dicht bij een tunnel aan te leggen, om het gebruik van de alternatieve burchtlocatie aantrekkelijker te maken voor dassen.

4.10 Lommerstraat west

Adres: Lommerstraat, Linden

Dijk-km: 211

Amersfoort-coördinaten: 184.715-418.388

Omschrijving: kleine, maar actieve burcht (A, figuur 4.9) van vier pijpen, slechts enkele meters verwijderd van de teen van de dijk.

Voorgestelde aanpak: afhankelijk van het ontwerp van de verbeterde Maasdijk. Indien de burcht niet gehandhaafd kan worden, dient overwogen te worden om een alternatieve burchtlocatie aan te bieden op een van de naastliggende percelen, die eigendom zijn van de gemeente Cuijk. Bijvoorbeeld op 184.626 (B) of 183.996/418.175 (C). Gezien de grote populatie van dassen in dit gebied is het risico aanwezig dat de alternatieve burchtlocatie geclaimd gaat worden door dassen van een aangrenzende familie. Daarom verdient het de voorkeur deze zo dicht mogelijk bij de bestaande burcht te projecteren.

Figuur 4.9. Ligging van de dassenburcht bij Lommerstraat west (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

Status d.d.: 17-06-2021, nog geen verdere actie ondernomen.

4.11 Lommerstraat oost

Adres: Lommerstraat, Linden

Dijk-km: 206

Amersfoort-coördinaten: 185.258-418.636

Omschrijving: moeilijk te benaderen en te beoordelen burcht (A, figuur 4.10) in slootkant tussen Maasheg en akker. De teen van de dijk loopt door de sloot, die eigendom is van BL. Aansluitend op de burcht bevindt zich een klein driehoekig stukje in de akker (B), in eigendom van WSA&M en met natuurlijk beheer.

Voorgestelde aanpak: Deze burchtlocatie kan waarschijnlijk niet gehandhaafd worden. Het meest voor de hand liggend is om een alternatieve burchtlocatie aan te leggen aan de zuidrand van het driehoekige stukje dat bij WSA&M in beheer is (B). Dit brengt wel het risico met zich mee dat de dassen vanuit de alternatieve burchtlocatie teruggraven richting oorspronkelijke burcht. Een damwand of gaas kan dit risico beperken. Een andere mogelijkheid is om een alternatieve burchtlocatie aan te leggen in de noordrand van de Kraaijenbergse Plassen, eigendom van de gemeente Cuijk. Mogelijke locaties zijn met C en D in figuur 4.10 weergegeven.

Status d.d.: 25-06-2021 overleg opgestart met BL. Op korte termijn zal een veldbezoek met terreinbeheerder Gijs Looijen worden ingepland.

Figuur 4.10. Ligging van de dassenburcht bij Lommerstraat oost (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

4.12 Keersluis Smals

Adres: Hooge Voort, Cuijk

Dijk-km: 192

Amersfoort-coördinaten: 186.603-418.895

Omschrijving: buitendijks, niet erg actief burchtje van drie holen in droge sloot met Maasheg (A, figuur 4.11). Verbreding van de Maasdijk zal vermoedelijk tot gevolg hebben dat dit burchtje verdwijnt. Volgens informatie van Dassenwerkgroep Brabant is dit een bijburchtje behorend bij een hoofdburcht aan de Keersluisweg (B).

Voorgestelde aanpak: het omliggende industrieterrein biedt geen opties om een alternatieve burchtlocatie aan te leggen. Om mitigerende maatregelen te treffen zou uitgeweken moeten worden naar het gebied, begrensd door de Keersluisweg, de Hooge Voort en de A73. Opties zouden dan zijn om een terpje aan te leggen op het gemeenteperceel (C2), het aanleggen van rasters langs de Keersluisweg, of het planten van hoogstamfruitbomen op perceel (C1, gemeente Cuijk) of (D) (Smals Ontgronder)

Status d.d.: 17-06-2021, nog geen verdere actie ondernomen.

Figuur 4.11. Ligging van de dassenburcht bij de keersluis Smals (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

4.13 Everdineweerd

Adres: Everdineweerd 29, Katwijk

Dijk-km: 175

Amersfoort-coördinaten: 188.226-418.481

Omschrijving: de oorspronkelijke burcht (A, figuur 4.12) ligt in een opgeworpen bult in de achtertuin van de woning, buiten de beschermingszone A/B. Er bevinden zich echter ook holen (B) op de perceelsgrens met Lange Oijen 7-3 (perceel 1462/1453), en deze slaan met grote waarschijnlijkheid terug in de Maasdijk.

Voorgestelde aanpak: de oorspronkelijke burcht vormt geen gevaar voor de huidige Maasdijk en kan dus ongemoeid worden gelaten. De holen (B) op de perceelsgrens met Lange Ooijen 7-3 moeten ontmanteld worden. Overwogen kan worden om op de perceelsgrens (talud) gaas of damwand (piping) aan te brengen om de Maasdijk te beschermen. Deze activiteit valt binnen de reikwijdte van het "Dassenprotocol Noord-Brabant, Beheer en Onderhoud"(2021).

Status d.d.: 17-06-2021, nog geen verdere actie ondernomen.

Figuur 4.11. Ligging van de dassenburcht bij de Everdineweerd (voor de verklaring van de letters, zie tekst).

5 Literatuurlijst

Dijkstra, V. & T. Popelier, 2021. Bever & Das in Meanderende Maas. Rapport 2021.04. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Popelier, T. & V. Dijkstra, 2021. Problematiek Dassenholen Maasdijk Overlangel. Notitie N2021002. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

6 Versiebeheer

Versie	Datum	Bewerking	Auteur
0.1	25-06-2021	Uitgezonden concept-versie	TP/VD
1.0	28-06-2021	Definitieve versie	TP
1.1			